

13 Νοεμβρίου, 1995

[ΠΙΚΗΣ, Π., ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΝΙΚΗΤΑΣ, ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ, ΝΙΚΟΛΑΟΥ, Δ/στές]

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΑΤΣΗΣ,

Εφεσείων- αιτητής,

ν.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΜΕΣΩ ΕΦΟΡΟΥ ΦΟΡΟΥ
ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ,

Εφεσιβλήτων - καθ' ών η αίτηση.

(Αναθεωρητική Έφεση αρ. 1269)

Φόρος Εισοδήματος — Φορολογικές ελαφρύνσεις — Έκπτωση για τόκους που καταβλήθηκαν προς εξασφάλιση δανείου για ανέγερση κατοικίας για ιδιοκατοίκηση — Οι περί Φορολογίας Εισοδήματος Νόμοι 1961-1988, Άρθρο 11(1)(η) — Το θεσπιζόμενο χρηματικό ποσό της έκπτωσης ανάγεται στο στοιχείο της κατοικίας — Επιμερισμός του ποσού μεταξύ των συζύγων ανάλογα με τα εισοδήματά τους. 5

Λέξεις και Φράσεις — “Κατοικία” και “ιδιοκατοίκηση” στο Άρθρο 11(1)(η) των περί Φορολογίας Εισοδήματος Νόμων 1961-1988.

Λέξεις και Φράσεις — “Στη φορολογία παντός προσώπου” στο Άρθρο 11(1)(η) των περί Φορολογίας Εισοδήματος Νόμων 1961-1988. 10

Ερμηνεία νομοθετημάτων — Διατάξεις που αφορούν φορολογικές απαλλαγές ή εξαιρέσεις — Εφαρμοστές αρχές.

Ο αιτητής και η σύζυγός του συνήψαν το 1985, από κοινού δάνεια για ανέγερση κατοικίας για ιδιοκατοίκηση. Για τη σύζυγο παραχωρήθηκε έκπτωση ΛΚ470 για τα φορολογικά έτη 1985-1988 και για το σύζυγο ΛΚ730. Ο σύζυγος είχε πληρώσει για τόκους περισσότερο ποσό που όμως δεν υπερέβαινε τις ΛΚ1.200, ποσό που σύμφωνα με το νόμο αποτελούσε το ανώτατο όριο έκπτωσης. Ζήτησε έκπτωση ολόκληρου του ποσού που πλήρωσε για τους τόκους. 20

Στην έφεση, προβλήθηκε εκ μέρους του εφεσειοντα, ο ισχυρι-

σμός ότι η ρητή αναφορά στη φορολογία "παντός προσώπου", έχει σαν στόχο τον συσχετισμό της έκπτωσης με κάθε άτομο που υπέχει υποχρέωση καταβολής τόκων και όχι με την έννοια της κατοικίας.

5 Η Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου απέρριψε την έφεση και αποφάνθηκε ότι:

1. Η αναφορά στο νόμο "στη φορολογία παντός προσώπου" απλώς υποδηλοί ότι το ευεργέτημα της έκπτωσης μπορεί να απαιτήσει μόνο φυσικό πρόσωπο. Όπως προκύπτει από το κείμενο, ο νομοθέτης δεν είχε πρόθεση να παράσχει το πλεονέκτημα στο ανέραιο σε όσα άτομα από μια οικογένεια συμβλήθηκαν για τη λήψη τοκοφόρου δανείου ή δανείων.
- 10 2. Όπως έχει νομολογιακά καθιερωθεί, διάταξη για φορολογική απαλλαγή είναι στενώς ερμηνευτέα. Αυτό φαίνεται και από την εξαντλητική απαρίθμηση των απαλλαγών στις οποίες δικαιούται ο φορολογούμενος. Η λέξη "κατοικία" είναι η κυρίαρχη και καθοριστική έννοια και το θεσπιζόμενο χρηματικό όριο ανάγεται αποκλειστικά σε αυτήν.
- 15 3. Ο επιμερισμός του ποσού μεταξύ των συζύγων ανάλογα με τα εισοδήματά τους είναι πρακτική εμποδωμένη στις διατάξεις του νόμου, αλλά και στη δικαιοκρατική αρχή της ισότητας.
- 20

Η έφεση απορρίπτεται. Δεν εκδίδεται διαταγή για έξοδα.

Υποθέσεις που αναφέρθηκαν:

- Καρκώτης & Άλλη ν. Κυπριακής Δημοκρατίας. Απόφαση ημερ. 14.2.1990*
- 25 *I.R.C. Westminster (Duke) [1936] A.C.1, 24 - 25*
- Cape Brandy Syndicate v. I.R.C. [1921] 1 K.B. 64*
- Serafino Shoe Industry & Trading Co. Ltd v. The Republic (1987) 3 C.L.R. 1316*
- 30 *Administrator of the Estate of Krystallia Pavlides, Andreas Loucaides v. The Republic ημερ. 30.5.1989*
- Ρούσου ν. Δημοκρατίας. Απόφαση ημερ. 19.6.1991*

Κουζάλη ν. Δημοκρατίας. Απόφαση ημερ. 10.9.1992.

Δώρα Χόλτινγς Λτδ ν. Κυπριακής Δημοκρατίας. Απόφαση ημερ. 8.7.1993.

Έφεση.

Έφεση εναντίον της απόφασης του Προέδρου του Ανωτάτου Δικαστηρίου Κύπρου (Α. Λοΐζου, Π.) που δόθηκε στις 7 Δεκεμβρίου, 1990 (Προσφυγή αρ. 823/89), με την οποία απορρίφθηκε η προσφυγή του εφεσείοντα για φορολογική ελάφρυνση. 5

Α. Δράκος, για τον εφεσείοντα - αιτητή.

Γ. Λαζάρου, Δικηγόρος της Δημοκρατίας Α', για τον εφεσίβλητο - καθ'ου η αίτηση. 10

Cur. adv. vult.

Γ. ΠΙΚΗΣ, Π.: Η απόφαση του δικαστηρίου θα δοθεί από το δικαστή Νικήτα.

· ΝΙΚΗΤΑΣ, Δ.: Η έφεση εγείρει ένα μόνο ζήτημα. Και αφορά την έκταση της έκπτωσης για τόκους, που ο φορολογούμενος κατέβαλε προς εξασφάλιση δανείου, το οποίο στη συνέχεια χρησιμοποίησε για να ανεγείρει κατοικία για ιδιοκατοίκηση. 15

Τη φορολογική αυτή ελάφρυνση επιτρέπει το άρθρ. 11(1)(η) των περί Φορολογίας Εισοδήματος Νόμων του 1961 μέχρι 1988: 20

“(11)(1) Προς εξεύρεσιν του φορολογητέου εισοδήματος παντός προσώπου θα εκπίπτωνται άπασαι αι δαπάναι ας τοιούτον πρόσωπον υπέστη εξ ολοκλήρου και αποκλειστικώς προς κτήσιν του εισοδήματος. Εν αυταίς περιλαμβάνονται: 25

(α)

(β)

(η) τόκος μέχρι ποσού χιλίων διακοσίων λιρών πληρωθείς αναφορικώς προς δάνειον δημιουργηθέν διά την ανοικοδόμησιν κατοικίας χρησιμοποιουμένης συνήθως υπό προσώπου 30

τινός ή των τέκνων αυτού δια σκοπούς ιδιοκατοικήσεως.”

Ειδικότερα το σημείο που καλούμαστε να αποφασίσουμε είναι κατά πόσον το όριο των £1.200 (που έχει αυξηθεί σε £1.500 με το άρθρ. 5(β) του ν. 245/90) ισχύει και εφαρμόζεται κατά κατοικία, ανεξάρτητα από τον αριθμό προσώπων που συνήψαν τη δανειακή σύμβαση, όπως αποφασίστηκε πρωτόδικα. Ή εφαρμόζεται κατ' άτομο, όπως εισηγείται ο αιτητής.

Η διαφορά έχει προκύψει υπό τις εξής συνθήκες. Το 1985 ο αιτητής και η σύζυγός του συνήψαν από κοινού δύο δάνεια για να κτίσουν σπίτι. Είναι αναντίρρητο πως το σπίτι θα ήταν ιδιοχρησιμοποιούμενο και ιδιοκατοικούμενο από αυτούς και την οικογένειά τους. Για τη σύζυγο παραχωρήθηκε ετήσια έκπτωση £470 για τα φορολογικά έτη 1985 μέχρι και το 1988. Την ίδια αυτή περίοδο - που είναι και η επίδικη - η ετήσια ελάφρυνση του αιτητή περιορίστηκε στο υπόλοιπο του ορίου δηλ. σε £730. Παραδεδεγμένα όμως πλήρωσε για τόκους περισσότερα, αλλά σε καμιά περίπτωση το ποσό που προσωπικά δαπάνησε δεν ξεπέρασε τις £1.200. Ήταν ευθύς εξαρχής η εισήγηση του αιτητή ότι έπρεπε να εκπεσθεί ολόκληρο το ποσό που πλήρωσε, αφού ήταν μικρότερο εκείνου που επιτρέπει ο νόμος.

Ο Λοϊζου, Π., (όπως ήταν τότε) απέρριψε πρωτόδικα το επιχείρημα στηριζόμενος στην απόφαση του Στυλιανίδη, Δ., (όπως ήταν τότε) στην απόφαση 648/88 *Γεώργιος Καρκώτης και Άλλη ν. Κυπριακής Δημοκρατίας* ημερ. 14/2/90, στην οποία ο τελευταίος είπε:

“...Οι λέξεις στο κείμενο που ελέγχουν είναι ‘η κατοικία’ και η ιδιοκατοίκηση. Η παραχώρηση από το νομοθέτη δεν είναι κατά πρόσωπο, αλλά κατά κατοικία, έστω και αν το Άρθρο 11 αναφέρεται στον υπολογισμό του φορολογητέου εισοδήματος ‘παντός προσώπου’. Το ανώτατο όριο έκπτωσης είναι £1.200 για κάθε κατοικία που χρησιμοποιείται για ιδιοκατοίκηση.”

Ο δικηγόρος του αιτητή υπέβαλε πως η ερμηνευτική αυτή προσέγγιση είναι λανθασμένη γιατί παραγνωρίζει τη λεκτική διατύπωση της διάταξης, υπονοώντας τη ρητή αναφορά στη φορολογία “παντός προσώπου”, φράση που αποσυνδέει το στοιχείο της “κατοικίας” σαν κριτήριο του ευεργετήματος. Η έμφραση, που υποδηλώνει συγχρόνως και την πρόθεση του νομοθέτη, είναι στα πρόσωπα. Με άλλα λόγια συσχετίζεται η έκπτωση με

κάθε άτομο που υπέχει υποχρέωση καταβολής τόκων και όχι με την έννοια της κατοικίας.

Η βασική ερμηνευτική αρχή που σταθερά εφαρμόζει η νομολογία είναι ότι διάταξη που καθιερώνει φορολογική απαλλαγή είναι στενώς ερμηνευτέα: *IR.C. Westminster (Duke)* [1936] A.C. 1, 24-25, *Cape Brandy Syndicate v. IR.C.* [1921] 1 K.B. 64, 71, *Serafino Shoe Industry & Trading Co. Ltd. v. The Republic* (1987) 3 C.L.R. 1316, προσφυγή αρ. 67/87 *Administrator of the Estate of Krystallia Pavlides, Andreas Loucaides v. The Republic* ημερ. 30/5/89, 605/89 *Γεώργιος Ρούσου ν. Δημοκρατίας* ημερ. 19/6/91, 84/90 *Κουζάλη ν. Δημοκρατίας* ημερ. 10/9/92 και 42/91 *Δώρα Χόλτινγς Λτδ. ν. Δημοκρατίας* ημερ. 8/7/93. Το λόγο για την ύπαρξη του κανόνα διατυπώνει ο Μ.Δ. Στασινόπουλος "Μαθήματα Δημοσιονομικού Δικαίου" 3η έκδοση, 1966 στη σελ. 246:

"Στενή ερμηνεία επιβάλλεται αναμφιβόλως εις τας διατάξεις, αίτινες θεσπίζουν φορολογικές απαλλαγάς ή εξαιρέσεις, διότι η φορολογική εξαιρέσεις ή απαλλαγή, αποτελεί παρέκκλισιν από τον κανόνα της καθολικότητας του φόρου και άρα αι θεσπίζουσαι εξαιρέσεις ή απαλλαγάς διατάξεις είναι διατάξεις εξαιρετικάί, αι δε εξαιρετικής φύσεως διατάξεις, συμφώνως προς γενικούς ερμηνευτικούς κανόνας, δέον να ερμηνεύωνται στενώς."

Έχουμε την άποψη ότι η αναφορά "στη φορολογία παντός προσώπου" απλώς υποσημαίνει ότι το ευεργέτημα της έκπτωσης μπορεί να απαιτήσει μόνο φυσικό πρόσωπο. Με τη φράση αυτή ο νομοθέτης θέλησε να αποκλείσει άλλες οντότητες όπως λ.χ. εταιρεία ή διαχειριστή κληρονομικής περιουσίας ή πιθανώς τον επίτροπο εμπιστεύματος. Δε συνάγεται από το κείμενο πως ήταν στις προθέσεις του συντάκτη του να παράσχει το πλεονέκτημα στο ανέραιο σε όσα άτομα από μία οικογένεια συμβλήθηκαν για τη λήψη τοκοφόρου δανείου ή δανείων.

Θα μπορούσε αντίθετα να λεχθεί πως η γλώσσα της διάταξης δε δικαιολογεί μιά τόσο γενναιόδωρη ερμηνευτική εκδοχή, όπως αυτή που εισηγείται ο δικηγόρος του αιτητή. Από τα συμφραζόμενα προκύπτει ότι η λέξη "κατοικία" είναι η κυρίαρχη και καθοριστική έννοια. Σε αυτήν και μόνο είναι που ανάγεται το θεσπιζόμενο χρηματικό όριο. Με κανένα ερμηνευτικό κανόνα - και αν ακόμη είχαμε διφορούμενο κείμενο που υπαγορεύει και διερεύνηση του πνεύματος της διάταξης - δε θα αγόμεθα σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Η εξαντλητική απαρίθμηση των απαλλα-

- γών στις οποίες δικαιούται ο φορολογούμενος δείχνει πόσο φειδωλεύεται σε τέτοια θέματα ο νομοθέτης. Καταλήγοντας παρατηρούμε πως ο επιμερισμός του ποσού μεταξύ των συζύγων ανάλογα με τα εισοδήματά τους είναι πρακτική εμπεδωμένη στις διατάξεις του νόμου, αλλά και στη δικαιοκρατική αρχή της ισότητας.

Με τις σκέψεις αυτές απορρίπτουμε την έφεση. Επειδή για πρώτη φορά ένα τέτοιο θέμα έχει απασχολήσει την Ολομέλεια, δεν θα επιδικάσουμε έξοδα.

10

Η έφεση απορρίπτεται χωρίς έξοδα.